

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONA.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ
EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lel, rendező tagdíja évi 200 lel, kiscgazdák, gazdatisztek és gazd. alk. részére 150 lel. A tagok az Erdélyi Gazdát 100 lel pótdíj ellenében kapják. *ro*

A lapfelfüggyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:

TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 350 lel Negyed évre 100 lel
Fél évre 180 lel Egyes szám 7 lel

A föld és az erdélyi magyarság.

Irta: Dr. Szentkirályi Ákos.

Egyik magyar napilapunk f. szerkesztője, néhány héttel ezelőtt, Budapesten jártában, azt kérdezte a magyar publicisták nesztorától, a régi „Budapesti Hírlap” erdélyszerte nagyra-becsült szellemi vezéréntől, *Rákosi Jenőtől: mit tenne, ha a sors akaratából ma Erdélyben kisebbségi sorsban élne?* Vagyis — magyarázza kérdését napilapunk f. szerkesztője — „melyik az az út, melyen haladva, az ő (a Rákosi Jenő) véleménye szerint a *kisebbségi újságírás a legtöbbet használhat kisebbségi nemzetének.*”

Napilapunk f. szerkesztője a következőkben közli lapjában Rákosi válaszát:

„Mentől kevesebbet foglalkoznék politikával s mentől többet olyan dolgokkal, melyek minden embert érdekelnek... Társadalmi és művészeti kérdések, a szépirodalom, ez a fontos.”

Ezzel, az erdélyi magyar kisebbségi „*újságírás*”-nak szóló izenettel nekünk, a gazdasági újságírás munkásainak is foglalkoznunk kell, mert a többi magyar újságíró segítségével nélkül, nehezebben tudunk feladatunknak eleget tenni.

Feladatunk legsúlyosabb része az a kérdés: *mit kell tenni, hogy az erdélyi magyar kisebbség kezében maradjon kevés föld, in aeternum, magyar kézen maradjon és apadásának processusát feltartóztathassuk.*

Ennek a processusnak csak az egész erdélyi magyar újságírás — különösképpen a napilapok újságírói segítségével tudunk gátat emelni: *a magyar kisebbség egyénenkénti szervezése, a szakellátás és az egész magyar társadalom érdeklődésének felkeltése rendén.*

Aki hiszi és vallja, hogy az erdélyi magyarság föld nélkül is megmaradhat, prosperálhat, szellemiekben és anyagiakban is gyarapodhat a nagy világnak ebben a kicsiny sarkában — ahol a poeta szerint bölcsőnk ringott stb.: — a gátépítést valószínűen nem tartja szükségesnek.

A Budapestről küldött izenet hatására kitűnő cikk jelent meg a „*Magyar Nép*” 1926—25. számában. Dr. Gál Kelemen írta.

Mindannak amit Gál Kelemen ír — nagy a súlya. Két megállapítása: szegletköve kell, hogy legyen az építendő gátnak. Megállapítja, hogy:

... az erdélyi magyar „*művészeti és irodalmi élet olyan lendületes fejlődésnek indult, amely minden jogos igényt és váráhozást már-már kielégít...*” És megállapítja, hogy:

... *Társadalmi szervezkedés, mely az egész magyar nép legszélesebb rétegeit egységes célgondolatban lelki közösséggé forrasztja, ez napjaink feladata.* Ezt kellene megvalósítani s ebből aztán magától következne adott esetekben a cselekvés egyöntetisége.”

Cikkem céljára formálom ezt a két megállapítást. Az elsőre vonatkozóan közlöm a Dr. György Lajos által összeállított „Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája (1919—1924)” adatai alapján, hogy az összesen megjelent 1066 magyar könyv közül *csak 3, mond három, gazdasági szakkönyv.* (verskötet 124, szindarab 44, szépróza 124 kötet, szaktudományl 196, tankönyv 244, vallásos 70, jogi 39, időszaki irodalom 74, különféle 91.)

A politikai, szépirodalmi-, szakirodalmi stb. lapok dolgában nem tudok statisztikára hivatkozni, határozottan állítom azonban, hogy egyedül Kolozsvári több politikai stb. magyar lap jelenik meg naponként, hetenként, mint a hány gazdasági lap egész Erdélyben és a többi, most Erdélyhez számíró, magyarlaktá területen megjelenik.

Hozzáértők állítják, hogy a két milliós számláló erdélyi magyarságnak 80 százaléka földmivelő földbirtokos gazda. Ezek közül kerül ki az öt év folyamán megjelent 124 verskötet, 184 kötet regény stb. megrendelőinek nagyobb része. Ezek alkotják a politikai napilapok, a szépirodalmi lapok előfizetőinek zömét. Leleki táplálék nélkül állati életet él az ember. Tudom és vallom. A lelki táplálékot terjesztő papiros azonban — a földből kerül.

Annak az imént említett 80 százaléknak

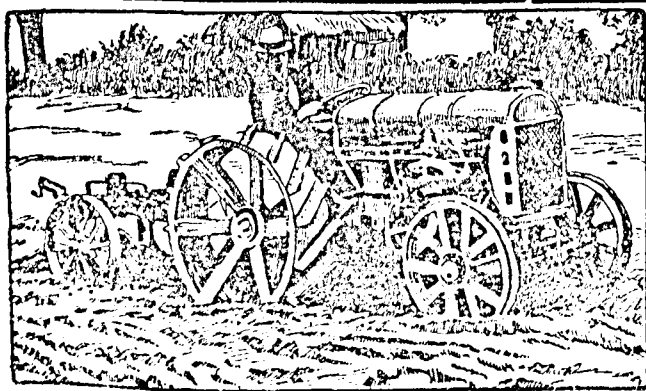
* Kolozsvár, „Minerva” kiadás.

leginkább számottevő része, a kényszerberlet és az agrárreform hatása folytán, még ma is szorongatott helyzetben, deprimált lelki hangulatban él. Nem lehet tagadni, hogy a gazdák tekintélyes része most is — nálunk épen úgy, valamint a világon mindenütt — maradi természetű, nem szeret a más szaván, példáján okulni. Elsőrendű könyvkiadó cég nem mer nagyobb, tudományos irányu gazdasági könyvet vállalni. Az írók nem tudják kiadni. Nem tudnak a poeták és regényírók, anyagiakat megvető álláspontjára emelkedni. Nem remélhetik az olvasás divatját megteremtő, megszabó befolyásos napilapok dicsérő, hirt-vásárlót elővarázsoló ismeretéseit.

Aki mindezeknek okai felől elmélkedni akar: kísérvje figyelemmel, kérem, ami egy 70 milliós nemzet életében a tegnap történt és ma történik.

Mindenki emlékezik még. A dicső Franciaország, a humanus Anglia, a demokrata Amerika kormányzótanácsa kiéheztetésre, meztelenre vetkeztetésre ítélte a Németbirodalom népét, a háboru folyamán. Keserves iskolán ment keresztül az a nemzet, de sokat tanult. Elkészítette a mérleget és kiadta a *jelszót*, alig felocsudva a szégyenletes békeszerződés kábulatából: *a birodalom mezőgazdaságát oda kell fejleszteni sürgősen, hogy élhelmezn, falruházni tudja a lakosságot bármi sors érje; hogy minden szükséggel el tudja magát látni, ha szorult helyzetbe kerülne.*

Azonnal összefogott az egész nemzet. A tudományos világ, az ipar és kereskedelem, a politikai lapok, a szaklapok, a szépirodalmi lapok, pártállásra és életnézetre való különbség nélkül mind, a nagy ügy szolgálatába állottak. Nem immel ámmal, hanem német alapossággal, lelkiismeretességgel. *A poeták lelkét, a regényírók képzeletét is a föld dicséretére ihlette a pacstiradala, az aratólányok éneke. A gyárak kitűnően, olcsón dolgozó új gépet, a bányaipar, a chemiai ipar a föld termő erejét fokozó új anyagokat, a szaktrók októató, útmutató könyveket bocsátottak a mezőgazdaság szolgálatára. A munkás, a kiscgazda, a nagybirtokos mindíg talált okosan megírt cikkeket, a vidéki napilapokban és a fővárosi politikai világlapokban*

Legújabb típusu FORDSON TRAKTOROK

gazdasági gépek és autók, HOFFER és SCHRANTZ cséplőgépek lerakata

„PERRY” cégnél. Cluj, Strada Regina Maria No. 2. Telefon 999. szám. [3893]

Ahol a mai naptól kezdve a gyár utasítására mélyen leszállított arakon részletfizetésre szeresheti be gépszükségletét.

„Gazdák” Általános biztosító Részvénytársaság.

3768

Székhelye: Arad. Igazgatóságok: Kolozsvár, Temesvár. Vezérképviseletések: Arad, Brassó, Nagyvárad, Marosvásárhely, Déva, Dicsőszentmárton Gyulafehérvár, Nagyenyed, Szatmár és Nagyszében. Elfogad tűz, lég, élet, állat, betöréses lopás, baleset, szavatossági, szállítmány és üveg biztosításokat. — Egyesületi tagok külön kedvezményben részesülnek. Minden biztosítási ügyben részletes tájékoztatót nyújtanak a vezérképviseletések és egyesületünk titkári hivatala.

egyaránt, amikből megérti, hogy: a föld, a földmivélés fentartó eleme e nemzet életének. Ezt megértve, érezve ösztönzést, erőt merít minden talpalatnyi helyet úgy kihasználni, hogy gazdaságából megélni, földjét megtartani tudja. Pedig ott, ha gazdát cserél is, német kézben marad a föld.

Bámulásra méltó, csodálatos előhaladás konstatálható a német birodalmi mezőgazdaság valamennyi ágazatában, külföldi szakértők állítása szerint, a békekötés óta eltelt néhány esztendő folyásán. A szakirodalom a háborúelőtti színvonal fölé emelkedett. A szövetkezeti gondolat tért hódított. A szervezkedés általános lett.

Mindaz megtörtént és történik, mert a nemzet összes erői összefogtak és a szaksajtónak a napisajtó is segítségére sietett.

Beavatottak állítják, hogy a német aranyárka nem vállalkozhatna a francia frank megmentésére: a német mezőgazdaság segítsége nélkül.

Sapientia sat!

Az erdélyi magyar újságírás figyelmét csak arra akarom még felhívni, hogy Magyarországon — dacára annak, hogy a föld magyar kézben való megtartása nem aktuális kérdés — sok politikai napilap *rendes* mezőgazdasági rovatot vezet, a *Budapesti Hirlap* pedig, a Köztelek híre szerint, „*Gazdasors*” című *rendes melléklete* legutóbbi számában is, a sok, magas színvonalú cikk között neves író tollából „A magyar ember és földbirtoka” című is helyt talált.

„*Jövendők útja*”-nak a szervezkedésről szóló passzusát is, ennek a cikkemnek céljára formálom.

A földnek az erdélyi magyarság kezén megtartása: a falusi gazdaközönség egyénenkénti való szervezése, összefogása nélkül nem sikerül. Csak az tarthatja meg földjét, aki abból megélni tud. Ezt pedig a mai súlyos körülmények között csak az a gazda teheti, aki az eddiginél olcsóbban és többet termel. *Egymagában*, még az erősnek sem fog ez sikerülni, a gyenge pedig nagyon hamar ki fog merülni a küzdelemben.

Szervezkedés nélkül a gazdasági egyletek, a gazdakörök, a tejszövetkezetek és másféle szövetkezetek élete-működése nem lehet intenzívus, állandó, biztosított.

Érzik-tudják ezt, akik néhány esztendő óta sok lapban, sok cikkben, sok variációban sürgetik az erdélyi magyar lársadalom megszervezését. „*Jövendők útja*” szerint „*napjaink feladata*” a szervezkedés. Tehát *sürgős feladat*. Határozottan sürgősnek tartom. Két lépéssel tovább megyek ezért, ezuttal, a szervezkedés szükséges voltát ismételtén hangoztató társaimnál.

Az első lépést azzal teszem a cél felé, hogy az ősi székely „*tízesek*” szerinti való módját ajánlom végrehajtásra. Utánajárva, érdeklődve megtudtam, hogy a régi „*tízesek*” szervezeteinek ma is sok nyoma van, majdnem valamennyi székely faluban. Ezt kell életrekelteni, általánosítani nem pedig a kölcsönkért — lényegében ugyanaz — „*szomszédság*”-gal kísérletezni.

A második lépéssel a Magyar Párt illetékes szakosztálya elnökségének ajtajához érve, bekopogtatok és előterjesztem azt a kérésünket, hogy: az erdélyi magyarság egyénenkénti való megszervezésére szükséges intézkedéseket megtegyék — ne késlekedjék.

Cikkem bevezető részében említettem, hogy az erdélyi magyarság kezén maradt kevés föld elapadását, *gátmenéssel* kell feltartóztatni (ahogy a völgy vizét zárógátokkal szokták megmenteni). Említettem, hogy ennek a gát-nak a *szakkell* oktatás elmaradhatatlan szegletköve.

Ezzel a nevezetes kérdéssel, *ezen a helyen*, röviden végezhetek.

Aki a *mai* világban, a *tegnapi* világ módja szerint gazdálkodik — iparoskodik, kereskedik — : 100 közül 90, hamar elesni fog. A szakbéli tudást, új ismeretekkel szükséges kiegészíteni, mélyíteni.

A mai generációból azokra gondolva, kiknek nincs idejük, mondjuk könyvből megtanulni: miként, hogyan kell *ma* gazdálkodni — javasoltam az E. G. E. ezévi virágvasárnapi közgyűlésén, hogy bizza meg az igazgatóválasztmányt, miszerint, a javaslat szerinti eljárással eszközölje ki az erdélyi magyarság egyetemének hozzájárulását legalább három gazdasági vándortanítói állás létesítéséhez.

A jövő gazdaggeneráció alsó, közép- és felsőfokon, magyar nyelven való kiképzésének kérdését, nem illeszthetem ennek a cikknek keretébe.

A gazdasági majorok elhelyezése Dániában.

Irta: Reichenbach Béla közgazd. egyet. tanár.

A majornak a birtok területéhez, nagyságához viszonyított fekvése tekintetében kétféle majorehelyezési rendszert különböztethetünk meg: a *falu* és a *tanya*, illetve majorrendszer.

Falurendszer mellett a gazdaság épületei azon község belterületén vagy tőszomszédságában vannak elhelyezve, amelynek határában a birtok fekszik. Az épületek a gazdasági udvarral és a közvetlen mellettük fekvő kerttel alkotják a belterületet. Ha azonban a gazdasági épületek nem a faluban vagy a falu szélén, hanem magán a külső telken épültek, akkor nagybirtokoknál *majorrendszerrel*, kisbirtokoknál *tanyaszerű* majorehelyezésről beszélünk. A falurendszer régebben, amikor a személy- és vagyonsbiztonság rosszabb volt, kedvelt formája volt a majorehelyezésnek. Ma már sok vidéken az épületekben elhelyezett ingóságok kisebb biztonságban vannak bent a faluban, mintha a major kint van a telken, mert ahol sok az idegen szomszéd, könnyebben kerül tolvaj.

A falurendszernek azonban ma is kétségtelen előnye, hogy bizonyos termékek (pl. tej, tejtermékek, zöldség, gyümölcs stb.) gyakran jobban értékesíthetők, viszont számos termény és anyagszükségletet a község elégíthet ki. A község kulturális intézményei (templom, iskola, hivatalok, orvos, patika, baba, olvasókönyvtár stb.) könnyebben igénybevehetőek. Mesteremberek (kovács, gépész, bogár, kőműves, ács stb.) helyben rendelkezésre állnak s az ipari munkák ily módon a legtöbbször olcsóbban elvégezhetőek. Munkások szerzése is könnyebb, ha ma major falurendszer szerint épült. Mind ezekre való tekintettel a falurendszer előnyös lehet olyan közép- vagy kisbirtokoknál, amelyeknek földjei közel vannak a faluhoz. Ha a kisbirtok a falutól távolabb fekszik, de szét-szórta; egyenként csekély kiterjedésű területekből áll, akkor is előnyösebb azokat a faluból kezelni.

Ha azonban nagybirtok falurendszerű majorból kezeljük, a birtok tekintélyes része természetszerűleg nagyon távol esik a majorától, ami a felügyeletet nehezkesé teszi, a munkaköltséget emeli, ezért belteresebb irányu gazdálkodás mellett kénytelenek leszünk már akkora birtoknál is a birtoknak a falutól távolabb eső részére fiókmajort építeni, amely majorrendszer szerint egy majorból is kezelhető volna.

Középbirtokot vagy önálló kezelést megengedő kisbirtokot is előnyösebb major-, illetve tanyarendszer szerint kezelni, ha az a falutól távolabb egy tagban, vagy egymáshoz közeleső több tagban van.

Dániában, ebben a mintaszerű paraszt-

államban a tanyarendszer nagyon el van terjedve.

Jakobsen szerint régente Dániában is tagosítatlan volt a birtokállapot, de már a XIX. század elején szigorú és célszerű tagosítási törvényt hoztak, melynek eredményeképp egy, vagy két tagban hasították ki a birtokok. E tagosítás után nemcsak a nagyobb gazdaságok, hanem lassanként a kisgazdák is kivonultak a falvakból és magán a birtokon építettek tanyát. Ma már a tanyarendszer Dániában annyira uralkodó, hogy főleg csak azok a kisgazdák laknak a falvakban, akiknek a birtoka egészen a falu mellett fekszik; legnagyobb részük azonban kint él a tanyán. Dániában csak a tanyarendszer előnyeit élvezi a kisgazda. Nevezetesen: könnyebb és jobb a gazdaság felügyelete, kevesebb a járás kelésből származó improduktív munka és jobban kifejleszti a tanyán lakás a gazda egyéniségét és önállóságát. Mivel azonban a falvak Dániában az ország legnagyobb részén egymáshoz közel vannak, kicsi az egyes községek határa, elég sűrű a vasúti hálózat és utjai jók, a tanyán lakó kisgazda nincs olyan távol a közigazgatási, kulturális és piaci gócpontoktól, mint minálunk, ahol gyakran egyik község a másiktól 20—30 km. távolságra esik s a tanyákból a községbe, vagy a vasútállomásra vezető út télvíz idején sok helyen járhatatlan.

A dán közgazdasági viszonyok Kleberger szerint azáltal is javultak, hogy az utóbbi félszázad alatt több kisebb-nagyobb község keletkezett. „Ahol eredetileg csak egy magányos vasút-, posta és táviró állomás volt, idővel iskola épült, orvos telepedett le, gyógyszerár stb., nyílt meg. Ha még egy tejszövetkezet, sertésvágótelep, vagy más ipari központ is keletkezett rövidesen kialakult egy kisebb-nagyobb község.”

Neveljünk fákat szerszámfeszükségletünk kielégítésére.

Irta: zsarolyáni Márton Sándor ny. áll. erdőtanácsos

A napilapokban olvastam, hogy az erdőigazgatóságok benyújtották az összes erdők kihasználására (tehát az egész faállománynak értékesítésére) vonatkozó terveiket. Hogy ez nagy általánosságban mit jelent: nem egyebet, mint a néhány év múlva beköszöntő műfa drágaságot és ezután a műfa hiányt és a tűzifa szükségletét.

Ezzel a tudattal kívánatosnak tartom közszemponból, de kizárólag erdészeti tekintetben ezt a körülményt tárgyalni előre is figyelmébe ajánlva gazdatársaimnak, hogy műfa szükségletük fedezéséről előre gondoskodni nem lesz felesleges, mert a műfa ára nem sokára magasra fog felszökkenni s aztán még ily áron is igen nehezen lesz kapható.

Akinek maradt erdeje, ebben gondoskodhatik gazdasági feszükségletéről. Akinek ellenben nincsen erdeje, ültessen fákat a birtok határra, utjai mellé, tanyája és lakása körül; a nehezen művelhető sároszerű birtokrészekre kis u. n. csálitokat létesítsen, a vízvezető árok partjaira is ültessen fákat stb. stb.

Hogy mily fajú fákat ültessen, erre nézve következő utmutatással szolgálhatok.

A.) *Buzatermő talajban.* Akár a határ árokpartokra, mert száraztalajra való, nedves talajban kivessz. Faja kemény, gyorsan nő; a faanyagja lassan szárítandó csak fokozottan lefaragva kéregben, tehát nem egészen lehánva, mert így nem repedezik nagyon össze. 10—15 éves fák a mezőgazdák igényeit jól kielégítik s nevelésénél az alsó galyakat 3—4 méter törzs magasságig, a galyaknak egy-két éves korában vágassuk le. Ültetésénél a csemetéket a gyökértől számítva 4—5 cm. hosszúra csonkítottassuk le, mert kitűnően sarjadzik az akác s egyenesté válik hajtása.

Kőriska. A magas kőriska és még inkább

az amerikai kőris ajánlható. Lassabban nő, mint az akác, de fája nem repedezik. Üde talajt igényel. Lakás körül ne ültessük, mert a kőrisbogár biztosan megtámadja s a bogár kellemetlen szaga s mérges.

Bálványfa. (Ailanthus) Gyorsan nő, üde de nem vizes talajon. Fája ritkán repedezik s elég egyenesen nő. Zordabb helyekre nem való, mert könnyen elfagy.

Eperfa. (Morus). Lassabban nő. Fája kevésbé repedezik. Üde talajt kíván.

Dófa. Elég gyorsan nő. Fája gyengébb. Egészen száraz és nedves talajra nem való.

Nyárfajok. Gyorsan nőnek üde helyen, bár a fehér nyár száraz homokon is megél. Jó talajon 10—12 éves korban középvasiag gerendát is ad. Fájuk csakis fedélatlatti száraz helyen tartós.

Fűzfajok, nedves talajon is jól nőnek; fájuk gyenge s csak száraz helyen tartós.

Nyírfa. Üde és szárazabb talajon is elég jól nő. Fája nem repedezik, törése nem hegyes, inkább szálkás. Rudnak, zápoknak stb. kiválóan alkalmas.

Tölgyfélék, mint nehezebben mivelhető talajon kisebb erdőként kezelendő, lassan nőnek.

Erdei, fekete-fenyő. Gyors növésűek. Fájuk csak száraz helyű épületfának alkalmas, mert nedves helyen elromlik.

B.) Buzát már nem termő talajon. Ajánlható ölgly, nyír, kőris, nyár, erdei és fekete-fenyő és magasan fekvő legelők s kaszálókon a vörös fenyő (Larix), továbbá a lassan nőző luc és különösen a jegenyefenyő csak mint épületfa jöhet figyelembe p. o. hegyi kaszálók szélein tenyésztve, hogy a szükséges akolfát ne kelljen messziről szállítani.

A többi fa nem csak szórványosan fordul elő s kisebb jelentőségű úgy, hogy itt bátran mellőzhetem rövid jellegzésüket is.

A buzakalász elzöldülése.

Szász Ferenc pusztakamarási földbirtokos egy néhány buzakalászt küldött be szerkesztőségünkbe azzal a kéréssel, hogy a kalászkor eltorzulásának okát állapítsanak meg. A beküldött buzakalászokat felküldöttük dr. Páter Béla c. gazd. akad. igazgató urnak a betegség megállapítása céljából.

A küldött választ érdekességénél fogva egész terjedelmében az alábbiakban közöljük.

„A Pusztakamarásról beküldött abnormis buzakalászon az elzöldülés tünete látszik. A buzakalász olyformára változást szenvedett, hogy a normális viszonyok mellett kurtán maradó kalásztengely (gerina) feltűnő módon megnyult, az igen rövid oldalágai pedig, amelyek a virág részeit viselni szokták, szintén erősen megnyultak, úgy, hogy a kalász elágazóvá vált. A virág részei és az azokat borió polyvák és torlaszok nagyon megnyultak és lomblevelekké fejlődtek, annak bizonyosságául, hogy a kalász polyvái is csak átalakult levélképletek. Ahol erősen mutatkozik ez az elzöldülés, ott a kalász minden része levéllé alakult át és egyeilen egy virág sem található a kalászban, tehát szem sem képződött benne.

Ennek az abnormis jelenségnek az okát a tulságosan sok esőben és tulságosan bő táplálékban (nitrogén táplálékban) kell keresni. A víznek és a tápláló anyagok tulságos bőségének az eredménye, hogy a virág részei vegetatívus szervekké i. i. zöld levelekké és szárképletekké átalakultak. A buzakalásznak ez a kinövése nagyon hasonlít a komlónak hasonló rendellenességéhez, amikor a komlótobozok hatalmasan megnyulnak, megnőnek és a pikkelyleveleik megzöldülve kisebb lomblevelekké alakulnak át. A komlónál is ezt a jelenséget a tulságos bő esőzés és bő táplálék okozza.

Arra a kérdésre, hogy a buzakalásznak ezen rendellenességét hogyan lehetne orvosolni, az a válaszom, hogy semmit sem kell

ellene tenni, mert úgy hiszem ez a tünet csak szórványos jelenség, amely talán nem tett nagyobb kárt, másrészt pedig a tünet előidézésében az időjárás működött közre, amelyet mi nem szabályozhatunk. Mi legfeljebb azt tehetjük, hogy tulságosan ne trágyázzuk az olyan helyeket, amelyeken ez a rendellenesség mutatkozott.”

Érdemesnek tartjuk megemlíteni dr. Páter Béla igazgató ur e válaszában élő szóban tett azon megjegyzését, hogy az ilyen abnormálisan fejlődött buzát ki lehetne tenyésztetni sőt a Dunán úton termelik is ezt. Az ilyen összetett szemű buza (*tritium compositura*) aprószemű bőtermő, minőségileg azonban gyenge.

A szőlőfürt rothadása.

(Zöld rothadás, *Botrytis cinerea*.)

Irta: Dezső Miklós.

Megvallom, a szőlőbetegségekről írni nem szívesen teszem. — Darányi idejében jelent meg a „Szőlőbetegségek” Linhardt és Mezey. Leküldöttek talán 100 példányt, árusítsam el. Visszaszegeztem a ládába egyet se mutattam meg soha senkinek.

Gondolám, én teljes tudóval ambicionállok 100—200 hallgatót, hol télen teremben, hol a hegyeken és akkor mumusképpen ijeszt meg őket, ni ni, mennyi szőlőbetegség van a világon!... Milyen szép képek ezek itt, így pusztulhat el egyik másik tizedik-husadik betegséggel a szőlő, ha megcsinálják, illetve felujtják is.

Pedig-pedig nem egészen úgy van a dolog; eszembe jut Deák Ferenc vármegyéket államcsináló barátja, aki minden nyavalyáját a vármegyéknek a megyei közigazgatásra kente. Deák dolgozott, szabadulni szeretett volna a képviselő kolléga témájától. Oda pillant asztalára és egy állatgyógyászati könyv címlapját ajánlja figyelmébe, melyen egy ló hasa, szügye, nyaka, lába, patája egy-egy gyógyászati kötésmintáját mutatta és kérte: „Barátom, láttál te ilyen lovat?” A kolléga megilletődve ezen rapid kérdéstől, azt felelte: „Nem láttam!”... Én se olyan vármegyét, hogy minden baja meglegyen!... Feleli Deák. — Így van a szőlővel is, elpusztul az egy bajtól is, sokszor nem várja meg a második bajt se.

A legtöbb szőlőbetegség okozója valamelyik gomba, ezeknek óvszere (praeventív) a rézgálic oldat (bordói lé). — Az u. n. zöld rothadást is gomba okozza, csakhogy oly finom gomba, hogy urasan csak *penésznek* hívjuk, mert ha reá fuvunk, akkor liszt por alakban poroz. Sokszor volt szerencsétlenségünk szüretkor, az ilyen fürtöt az edénybe lóktuk és elsőtűt puska füstjéhez hasonló por szállt fel az edényből. Tehát a fürtöket, illetve a szőlőbogyókat támadja meg ősszel. A szél fujja és végtelen rövid idő alatt, néha 3—4 nap alatt egész termésünket tönkre teszi. Bora büzös, zavaros és mert érelen volt a szőlő, így savanykás is. Ilyenkor alkalmazzák az u. n. lenyálkázást, illetve kénezett hordóba szűrnek a mustot, az nem erjed, megszáll. Ekkor lehúzzák a mustot egy kénezetlen hordóba, de seprű ágakon levegőzik meg és így ha lassan is, ki-erjed. Azután, ha jól sikerült, rövid idő után (erjedés után) lehúzzák seprőjétől és egyúttal kissé vinirozzák rektifikált szesszel. Kitűnő asztali bor lehet belőle.

De ne menjünk ilyen messze, kezdjük elől a dolgot. Most szőlőkötözéskor (naplopás céljából) a szőlőtőke u. n. magfáit alól, közepén és tetején megkötik és alákötik a leveleket is igen sokszor; de sok vidéken szokás, a termő nyeleket is hol a karóhoz, hol csak a karikához kötik; no meg az általam perhorreskált tőkefejre metszésnél a felkötött magfák súrítják a lombot; ezeken ilyen esős évben, — mert úgy a fürt, levél és egész fás rész is végtelen laza szövettel, — a penész játszva pusztít.

Peronospora ellen is kizárt dolog, a fürtöket jól megpermetezni. Jól lehet a penészekről első, második és harmadik esetben is a fürtöt kell védeni, permetezni bordói lével.

Meleg, száraz nyáron is a vékony héjú, esetleg megrepedezett héjú szőlőfürtöt megtámadhat, de legfőbbször szeptemberi esős idő esetén lép fel a zöld rothadás, ezt folyton figyelni kell és 2%-os, esetleg 1 v. 1250/0-os bordói lével a fürtöket jól megpermetezzük; de előzőleg, illetve most már kötözéskor a fürtöket szabadokká tesszük ott a tőke belsejében, körülöttük néhány — de nem túl sok — levelet eltávolítunk, hogy a tőke belseje szelős és szükség esetén permetezhető legyen.

Hallom a megjegyzést, hogy enni is kelene szőlő, de permetezve nem lehet. Meg lehet vizes edényben jól mosni és jól ehető. A borból pedig — dr. Csanádi keszthelyi akad. igazgató szerint — teljesen leszál az a végtelen parányi arányban levő kékköldöt a seprőbe.

Dr. Istvánffy Gyula professzor még az oltványok szürkepenész-formációjáról is ír, de ezeket — ha időm lesz reá — a többi szőlő-oltvány-nyavalyákkal írom le.

Aranyér
„Anusol” Goedecke

Aranyér ellen több mint 25 éve a legjobban elismert szer.

Egyszerű alkalmazás, biztos siker. Minden fájdalmat azonnal megszüntet és meggyógyítja a gyuladt, sebes és vérző helyeket. Ártalmatlan alkatrészekből mentes. Reggel és este egy kupocskát tesz a végbélbe bevezetve.

3932

Minden patikában és drogériában kapható.

Raktár: F. H. MEES
BUCURESTI, Cal. Grivitei 61
Gyár címe: Goedecke & Co. chem. fabr. Leipzig.

EGYLETI ÉLET.

Felhívás a gazdatisztekhez az E. G. E. tagjai sorába való belépésre.

Az E. G. E. Gazdatiszti osztálya az alábbi körlevelet intézte az összes ismert erdélyi gazdatisztekhez:

Tisztelt Kollega Úr!

Az Erdélyi Gazdasági Egylet kehelében újból megalakult az évek óta szünetelő Gazdatiszti Osztály. A Gazdatiszti Osztály célja az erdélyi gazdatiszti kar képviselője, a testületi szellem fejlesztése, társadalmi helyzetének emelése, anyagi helyzetének javítása, nyugdíj-illetőleg biztosítási kérdésének lehető megoldása. E célokat részint szellemi, részint anyagi eszközökkel igyekszik elérni. A szakosztály örökösök a gazdatisztek érdekeit érintő törvények alkalmazása felett, minden lehető elköveti azok helyes végrehajtását illetőleg. A gazdatisztekéről nyilvántartást vezet. A gazdatisztek érdekelt sajtó útján is képviseli, hivatalos lapja az „Erdélyi Gazda”. Tagjai elhelyezését közvetlenül, kedvezményeket szerez, üzleti, jogi ügyekben tanácsot ad. Kerestéképtelenné lett tagjai, elhunyt tagok árváit a lehetőségek szerint támo-

gatja. Midőn ezt a Tisztelt Kolléga Úrral közölni van szerencsénk, felhívjuk, hogy a gazdasági osztály tagjai sorába belépni szíveskedjék. A tagsági díj évenként 300 lei, mely összeg ellenében az Erdélyi Gazdát is küldi a szakosztály.

Reméljük, hogy minden öntudatos gazdasízt ismerni fogja önmagával és kartársival szemben tartozó köteleseit és újabb felszólítások bevárása nélkül belép az E. G. E., illetve Gazdasíztí osztályának tagjai sorába úgyünk előbbre vitele érdekében.

Kolozsvár, 1926. július hó 16.

Az E. G. E. Gazdasíztí Osztálya nevében
kartársi üdvözléssel:

Török Bálint sk.
sz. o. elnök.

László János sk.
sz. o. titkár.

Felhívás.

A beérkezett számos panasz alapján egyesületünk feliratban fordult a földmiv. miniszteriumhoz azon kéréssel, hogy a kisajátított és állami rezervák gyanánt kezelt területek után járó bér kilizetésének kérdését rendezze, miután a volt tulajdonosok számos esetben már évek óta nem kapják meg a bért.

A miniszterium válaszában az egyesületek megjelölésére hivatva fel egyesületünket; ennek alapján felkérjük gazdátársainkat, hogy amennyiben ilyenirányú panaszuk volna, azokat a név, megye, község, terület és elmaradt bérösszeg közlésével mielőbb jelentsék be a titkári hivatalhoz, Cluj, Str. Andrei Mureşan 10.

600 távirat Garoflidnak egy napon. Az okleveles gazdák és gazdasági alkalmazottak elkeseredett hangulatát dokumentálja az alábbi távirati szöveg, amelyet az E. G. E. Gazdasíztí Osztályának kötelekébe tartozó gazdasíztiek küldöttek a héten egy napon az ország minden részéből Garoflidnak. A távirat szövege a következő:

„Tisztelettel kérjük Miniszter Urat, hogy az Erdélyi Gazdasági Egylet gazdasíztí szakosztálya útján május hó 12 én 774—1926. szám alatt küldött feliratunkat mielőbb áttanulmányozni és az okleveles gazdák és gazdasági alkalmazottak igényjogait a földreformtörvény 99. cikkelye alapján a megmaradt rezervákból — miként a falusi kisgazdákét — kielégíteni szíveskedjék. Minden igényjogsult megkapta már illetményét, csak mi a föld iskolázott és hivatásos miveltői vergődünk megélhetésünkért és nélkülözünk ma is.”

Tudvalevő, hogy a gazdasíztiek 8 év óta számtalanszor kérték földigényük kielégítését. Ez évben már három feliratot küldöttek, választ azonban ezideig egyre sem kaptak, most ezuton remélik a miniszter intézkedését elkerülhetetlenné tenni.

Vegyes közlemények.

A mezőgazdasági kamarák ujjaszervezését tervezi a kormány. Szomorú tényként kell megállapítanunk, hogy a szakmák szerinti érdekképviseleti szerveket is politikai eszközök gyanánt használják fel Romániában. Egy ilyen érdekképviseleti terület a mezőgazdasági kamara, mely a politika eszközévé vált és mert az ábrázata nemzeti párti volt, a liberális kormány nem bocsájította rendelkezésére a hatalmi és anyagi eszközöket. Most mielőtt az avarcanusok hatalmat és pénzt adnának a kamaráknak, a maguk szája íze szerint akarják átalakítani a testületet. A gazdákot beszédek a félszázalék kamarai illetéket, de azt nem bocsájítják még a kamarák rendelkezésére és a gazdaérdekek képviseletére, noha szélszortan való elhelyezkedése miatt egy egységes erőteljes szervezetre legnagyobb szüksége ennek a társadalmi osztálynak volna.

Szervezkednek az időszakai lap tulajdonosok. Érintőleg megemlékeztünk volt arról, hogy a nyomdatulajdonosok a legutóbbi bérmozgalom kapcsán július 1-től tetemes áremelési vittek keresztül a lapok előállítási költségvetésén. Ez az áremelés több lap megszűnését vonná maga után, miért is az időszakai lapok a héten szindikátusba tömörültek érdekeik megvédése céljából. A szindikátus elnökéül *Osvoda* kolozsvári polgármesterhelyettes, társelnökéül *Török Bálint*ot, lapunk szerkesztőjét, ügyvezető alelnökéül *N. Chirilla* szerkesztőt választották meg. A szindikátus lesz hivatva a lapok anyagi érdekeinek megvédése érdekében eljárni. — A munkabér emelések és papír árak már egymagukban indokoltá tennék az E. G. előfizetési díjának emelését, ezzel azonban egyelőre a beindított tárgyalások befejezéséig még várunk, csak előre jelezzük, hogy esetleg a nyomásnak kénytelenek leszünk engedni és árainkat emelni.

Románia állatállománya. A legutóbbi statisztikai kimutalás szerint Románia állománya 1'6 millió, szarvasmarha 5'6 millió (ebből cca 2 millió tehén), juhállomány 13'3 millió. Ha figyelembe vesszük, hogy ezzel szemben Németországnak csak 10 millió a tejelő tehénlétszáma. Franciaországnak pedig csak 13'3 millió, elképzelhetjük, hogy milyen bőséges nyersanyag felett rendelkezünk, melyet céltudatos racionális tejgazdasági politikával kellene feldolgoznunk.

Tejtermékek vasuti tarifájának le szállítása. A kereskedelemügyi miniszteriumban a közeljövőben a tejtermékek vasuti tarifáját revízió alá vonják és minden remény megvan arra, hogy azt jelentékenyen le fogják szállítani. Egy régóta hangoztatott kívánságunk teljesedik ezáltal.

Egy napszám = egy véka buza. Készségbejövő jelentések jönnek Erdély legtöbb vidékéről a mezőgazdasági munkabérek nagyarányu emelkedéséről. A legolcsóbb női munkabérek is helyenként elérik a napi 1 véka buza értékét. Nem ritka ezenkívül a koszt kikötése is, ami a napi bér összegét másfél vékára emeli. Hogyan tudjon akkor a mezőgazda termelni, ha a munkabér emelkedik, az állami monopól cikkek árai emelkednek, a földadót tizszeresére akarják emelni, a mezőgazdasági termények ára pedig egyre csak esik. Ebben, hogy ez lehetséges, nagy része van a gazdaközönségnek azáltal, hogy nem lép be a gazdasági egyletek és gazdakörök kötelekébe és ott nem adnak kifejezést az adott esetek alapján sérelmüknek.

A Mezőség buzatermését az árvíz és jég megkimélte. A jobb gazdaságokban 7 mázsa holdankénti átlagra számítanak. A munkálatok aratás, ugarolás, kaszálás javában folynak.

A mezőgazdaság helyzete Szolnokdobokában. Tudósítónk jelentése szerint a gabonából 3—4 mázsa holdankénti termésre számíthatunk. A jégtől újabban Bálványosváralja, Bethlen, Déce és még egy pár község 70—80 % os kárt szenvedett. A buza szorult szemű, a zabot a rozsdá bántja. A peronospora a burgonyában és szőlőben sok kárt okozott.

P I A C.

Állatárak:

	Fej, tehén borjuval	Hízott ökör élő- súlyban	Igás ökör párja	Hízott ser- tés élő- súlyban	Igás ló darabja
Cs.-szereda	10000	—	20—30000	—	12—16000
Dés	9—12000	26—27	25—30000	38—40	—
Klopodla	6—10000	26	10—24000	38	10—24000
Kövend	8—14000	—	18—30000	—	6—10000
N.-szében	10—18000	28—30	26—36000	38—46	10—15000
P.-kamarás	7—15000	25	20—27000	36	6—12000
Temesvár	9—12000	—	15—22000	—	7—10000
Újszentes	13500	—	26—27000,36	—	14000

Termények árai mázsánként:

	Buza	Rozs	Árpa	Zab	Tengerl
Bodófalva	—	—	—	—	—
Cs.-szereda	900	700	500	550	600
Dés	800	—	—	—	530
Érkeserű	900	500	480	—	530
Klopodla	800	600	520	500	520
Kötlliget	—	—	—	—	—
Kövend	830	—	520	500	530
Magyarlén	—	—	—	—	—
Magyarnemegye	—	—	—	—	—
Nagyszében	830	—	630	580	580
P.-kamarás	800	500	450	450	500
Újszentes	860	—	550	560	550

APRÓHIRDETÉSEK.

APRÓHIRDETÉSEK ÁRA; szavanként 3 lei. Vastag betűkkel szedett szavak kétszeres áron számíttatnak. Legkisebb apróhirdetés díja 30 lei.

Intézőt, vagy ispánt, nőt vagy nőtlent azonnalt belépésre keresek, ki gazdaságotat önnálom tudja vezetni és tejgazdaságban alkalmazva volt. Cim a kiadóhivatalban.

3940.

Csépléshez állandó nagy raktár emelőkben

mindenféle hordképességgel 1000—
30,000 klg.-mig fában és vasban.

Gyártmány: Debr. Dickertmann, Bielefeld.

Ing. A. Jakobi & Co.
műszaki iroda.

Timisoara, Verpflegsmagazin.

Sürgönc.: Jakobing. Telefon: 19-89, 20-32.

3941

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvtárs. Cluj-Kolozsvár, Piata Unirei (volt Mátyás király-tér) 7. sz.

Alaptőkéje: 25.000.000 Tartalékok: cca 24.200.000
Fiókjai: Désen, Dicsőszentmártonban, Gyulafehérváron és Marosvásárhelyen. — Affiliált intézetei: Nagyenyed, Torda, Székelyudvarhely, Szászrégen, Nagybánya. — Áruraktáral a vasuti állomás mellett. — Betéteket elfogad, váltókat leszámít. átutalásokat teljesít, mindenféle bankszerű üzletet előnyösen végez. Safe deposit. — Engedélyezett devizahely.

3805

Minden modern gazdaságban a szuperfoszfát-műtrágya

nélkülözhetetlen. 150 kg. kiszórásával holdan-
ként 200—300 kg. terméstöbblet érhető el.

„PHÖNIX“ FABRICA DE ACID SULFORIC SI
PRODUSE CHIMICE SOC. ANON. BAIA-MARE.

3939